

«Μίδας έχει ώτα όνου»

Η Φρυγία ήταν μια χώρα, στο κέντρο περίπου της Μικράς Ασίας.

Η παράδοση αναφέρει πως ήταν «αποικία» (ή τόπος «μετανάστευσης») ενός αρχαίου Θρακο-Μακεδονικού λαού, των Βρυγών, που ζούσαν κατά τον Ηρόδοτο διασκορπισμένοι σε διάφορα σημεία της χερσονήσου του Αίμου, και κατά τον Στράβωνα και άλλους αρχαίους συγγραφείς περί το όρος Βέρμιον. Ένας κλάδος αυτού του λαού εισχώρησε στη Μ. Ασία, σε μια εποχή που εκτιμάται περί το 2000 π.Χ.

Στην περιοχή έχουν βρεθεί επιγραφές σε μια γλώσσα που δεν είναι η ελληνική, αλλά έχει πολλές συγγένειες με αυτήν, υπάρχουν πολλές λέξεις στις οποίες αναγνωρίζεται η ελληνική προέλευση.

Στη Θρακο-Μακεδονική φθογγολαλιά συχνά το «φ» μετατρέπεται σε «β» ή και αντίστροφα (π.χ. Βίλιππος σε Φίλιππος ή Βερενίκη σε Φερενίκη), έτσι οι Βρύγες έγιναν Φρύγες και η (καινούργια) χώρα τους Φρυγία. Πρωτεύουσα της Φρυγίας ήταν το Γόρδιον, από το όνομα του Γόρδιου, του πρώτου βασιλιά της.

Οι Φρύγες αναφέρονται από τον Όμηρο ως σύμμαχοι των Τρώων, δεδομένου ότι η γυναίκα του Πρίαμου η Εκάβη ήταν κόρη του βασιλιά της Φρυγίας Δύμαντος.

Για κάποιο χρονικό διάστημα οι Φρύγες κυριάρχησαν στη Μικρά Ασία, αργότερα όμως υπετάγησαν κατά σειράν στους Κιμμέριους, τους Λυδούς, τους Πέρσες και τους Μακεδόνες.

Κατά τη μυθολογία, βασιλιάς στη Φρυγία ήταν σε κάποια χρονική στιγμή ο Μίδας, διατυπώνεται και η άποψη ότι ο Μίδας ήταν ο τελευταίος βασιλιάς της Φρυγίας. Είναι πιο γνωστός από τον μύθο κατά τον οποίο ο Διόνυσος του δώρισε το χάρισμα να μετατρέπεται σε χρυσάφι ότι πιάνει, ένα χάρισμα που αποδείχτηκε κατάρρα.

Υπάρχει στη μυθολογία και άλλη μία ιστορία με τον Μίδα. Κατ' αυτήν ο Πάνας (ή ο Μαρσύας) καυχήθηκε ότι ήταν καλύτερος μουσικός από το θεό της μουσικής, τον Απόλλωνα. Ο θεός δέχθηκε να διαγωνισθεί και οι δύο «αντίπαλοι» έβαλαν για κριτή τον Μίδα.

Ο Απόλλωνας έπαιξε τη λύρα του και ο Πάνας τη σύριγγα, ένα είδος πολύαυλου, συντιθέμενου από επτά αυλούς, διαφορετικού μήκους, παράλληλους μεταξύ τους. Και ήρθε η ώρα να αποφασίσει ο κριτής τους, ο Μίδα. Εκείνος πήρε περισπούδαστο ύφος και αποφάνθηκε:

- Δεν λέω, πολύ ωραία ήταν η λύρα του Απόλλωνα, αλλά η σύριγγα του Πάνα είχε μια άλλη, μεγαλύτερη γλύκα. Νομίζω ότι νικητής είναι ο Πάνας.

Ο Απόλλωνας θύμωσε.

- Δεν φταις εσύ, είπε στον Μίδα, εγώ φταίω που δέχτηκα για κριτή έναν άνθρωπο που έχει αυτιά γαιδάρου.

Πράγματι, την ίδια στιγμή τα αυτιά του Μίδα μεγάλωσαν και έγιναν γαιδουρινά.

Ο Μίδας δεν είχε το κουράγιο να εμφανισθεί στο κόσμο με αυτά τα αυτιά. Τα έκρυψε λοιπόν σε ένα «φρυγικό σκούφο» τον οποίο δεν έβγαζε ποτέ από το κεφάλι του.

Τα μαλλιά του όμως μεγάλωναν και έτσι ήρθε μια ώρα που ο σκούφος δεν χωρούσε τα γαιδουρινά αυτιά μαζί με τα μαλλιά. Ο Μίδας αναγκάστηκε να βάλει τον κουρέα του να του κόψει τα μαλλιά, αποκαλύπτοντάς του υποχρεωτικά το βαρύ μυστικό. Τον όρκισε να μη μιλήσει και τον απείλησε με θάνατο αν μαρτυρήσει αυτό που είδε.

Ο κουρέας συμμορφώθηκε με την εντολή που πήρε, για όσο μεγαλύτερο χρόνο μπορούσε. Το μυστικό όμως τον πίεζε αφόρητα. Το αισθανόταν σαν μια βαρειά πέτρα που του πίεζε το στήθος και αισθανόταν την ανάγκη να την αποτινάξει.

Όταν πια η πίεση αυτή έφτασε στο απροχώρητο, ο κουρέας πήγε ένα βράδυ σε μια απομονωμένη ρεματιά, που φύτεωναν μόνο καλάμια *, βεβαιώθηκε ότι δεν υπήρχε ψυχή κοντά, και τότε έσκυψε και πρόφερε το μυστικό που τον έπνιγε και τον έκαιγε: **Μίδας έχει ώτα όνου**. Και ανακουφισμένος γύρισε σπίτι του.

Από τότε όμως τα καλάμια, όταν τα φύσαγε και τα κουνούσε ο αέρας έβγαζαν ένα θρόισμα που ψιθύριζε τα λόγια του κουρέα: Μίδας έχει ώτα όνου. Έτσι το μυστικό του Μίδα το έμαθε όλος ο κόσμος.

Η ιστορία αυτή δείχνει πόσο επικίνδυνο είναι, πόσο μπορεί να εκτεθεί κανείς, όταν παριστάνει τον ειδικό και κρίνει τους άλλους σε θέματα που δεν γνωρίζει.

Δείχνει ακόμα ότι τίποτα δεν μπορεί να μείνει μυστικό για πάντα, αν το γνωρίζει έστω και ένας παραπάνω.

Ύστερα από πολλά χρόνια πέρασε από το Γόρδιο ένας Μακεδόνας βασιλιάς και έλυσε με μια σπαθιά τον Γόρδιο δεσμό, ως ένδειξη ότι θα κατακτήσει την Ασία.

*Αφήγηση: Θ. Γ. Βουδικλάρης
Πολιτικός Μηχανικός*

* Υπάρχει και η παραλλαγή του μύθου, κατά την οποία έσκαψε ένα βαθύ λάκκο, είπε μέσα το μυστικό και ξαναέμισε το λάκκο με χώματα, για να το «θάψει». Πάνω στο λάκκο φύτεωσαν καλάμια που μαρτύρησαν το μυστικό. Αυτή η παραλλαγή συναντάται συχνότερα αλλά είναι λιγώτερο αληθοφανής, λιγώτερο «λογική».